

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Veroniky Juříčkové, soudce Filipa Dienstbiera a soudkyně Jiřiny Chmelové v právní věci žalobce: **B. V.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, sídlem Vyšehradská 424/16, Praha 2, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 2. 2024, č. j. MSP-212/2024-OSV-OSV/2, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2024, č. j. 3 A 18/2024-18,

t a k t o :

- I. Žádost žalobce o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá**.
- II. Kasační stížnost žalobce **se zamítá**.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Obvodní soud pro Prahu 2 rozhodnutím ze dne 7. 2. 2024, sp. zn. 40 Si 76/2024, odmítl žalobci poskytnout informace dle § 15 a § 11a odst. 1 písm. b) zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Proti tomuto rozhodnutí se žalobce bránil odvoláním, které žalovaný rozhodnutím označeným v záhlaví tohoto rozsudku zamítl a rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 2 potvrdil.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu k Městskému soudu v Praze, v níž současně požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Městský soud tyto žádosti v záhlaví označeným usnesením zamítl. Zdůraznil množství a povahu sporů, které žalobce dlouhodobě vede s orgány veřejné správy a soudy. Rovněž podaná žaloba dle městského soudu vykazuje znaky sériovosti, co do nosného obsahu je téměř identická s dalšími podáními žalobce ve sporech, které vedl či vede nejen u městského soudu.

Žaloba obsahuje tvrzení o křivdách, podvodech, korupci a trestných činech spáchaných vůči žalobci nejrozličnějšími správními orgány a úředními osobami. Podaná žaloba současně neobsahuje ani zárodky relevantních námitek, které by nad rámec již opakovaně posuzovaných žalob téhož žalobce vnesly jiný pohled na věc. Městský soud proto dospěl k závěru, že za těchto okolností je namístě žalobci nepřiznat osvobození od soudních poplatků i přes nemajetnost, jak judikatura dovodila v případech uplatňování práva zjevně svévolným a šikanózním způsobem. Vzhledem k tomu, že zástupce může být účastníku řízení ustanoven pouze v situaci, kdy účastník splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, zamítl městský soud také žalobcův návrh na ustanovení zástupce.

II. Kasační stížnost

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost. Zdůraznil, že městskému soudu je známo, že v důsledku podvodu „ŠU K. Hora“ žije nyní pod hranicí chudoby. Tvrzení městského soudu jsou dle stěžovatele účelová a sledují jediný cíl - upřít mu výkon jeho ústavního práva. Stěžovatel dále doplnil, že i žalovaný svými rozhodnutími kryje porušení jeho ústavních práv. Stěžovatel s kasační stížností spojil žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Současně požádal, aby v jeho případě nedošlo k zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku dle § 9 odst. 4 písm. c) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[4] Nejvyšší správní soud nejprve ve vztahu k podmínkám řízení o kasační stížnosti připomíná, že pokud se jedná o podmínku zaplacení soudního poplatku za podanou kasační stížnost, rozšířený senát již v usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS, dospěl k závěru, že *„stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností“*. V tomto případě nebylo napadeným usnesením rozhodováno o návrhu ve věci samé, jelikož se jedná o rozhodnutí učiněné v řízení o žalobě, jímž se toto řízení nekončí. Proto stěžovatel nebyl povinen soudní poplatek uhradit. S ohledem na uvedené proto Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval o stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků a z téhož důvodu se nezabýval ani stěžovatelovou žádostí o nezastavení řízení o kasační stížnosti pro nezaplacení soudního poplatku pro nebezpečí z prodlení dle § 9 odst. 4 písm. c) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

[5] Z citovaného usnesení rozšířeného senátu rovněž plyne, že v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí, jímž se řízení o žalobě nekončí, není u Nejvyššího správního soudu vyžadováno ani povinné zastoupení advokátem. Přesto stěžovatel pro řízení o kasační stížnosti o ustanovení zástupce požádal, a proto se Nejvyšší správní soud byl povinen nejprve zabývat touto žádostí a vyhodnotit, zda stěžovatel skutečně potřebuje ustanovit zástupce k tomu, aby v řízení mohl náležitě hájit svá práva.

[6] Nejvyšší správní soud nejprve připomíná, že ve věcech téhož stěžovatele, v nichž shodně posuzoval otázky zamítnutí návrhu na osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce krajským soudem, již opakovaně dospěl k závěru, že i v situacích, kdy je značná část stěžovatelovy kasační argumentace irelevantní, lze z kasační stížnosti dovodit,

pokračování

čeho se jí stěžovatel domáhá (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2023, č. j. 5 As 172/2023-9, ze dne 25. 6. 2024, č. j. 5 As 128/2024-9, nebo ze dne 27. 6. 2024, č. j. 9 As 152/2024-8).

[7] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že je nemajetný a že žije pod hranicí chudoby, což je městskému soudu dlouhodobě známo. Mělo mu být tedy v řízení o žalobě přiznáno osvobození od soudních poplatků a ustanoven zástupce. Předmětem řízení o kasační stížnosti jsou tak poměrně jednoduché otázky procesního práva a Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že může bez dalšího posoudit důvodnost podané kasační stížnosti na základě podkladů obsažených ve spise, aniž bylo třeba za tím účelem ustanovit stěžovateli zástupce k ochraně jeho práv. Nejvyšší správní soud proto stěžovatelův návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti výrokem I tohoto rozsudku zamítl.

[8] Následně přistoupil k věcnému posouzení kasační stížnosti a dospěl k závěru, že není důvodná.

[9] V souzené věci stěžovatel činí spornou otázku, zda městský soud postupoval v souladu se zákonem, nepřiznal-li stěžovateli osvobození od soudních poplatků a neustanovil-li mu zástupce v řízení o žalobě.

[10] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[11] Účelem institutu osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce je ochrana práv účastníka řízení, pokud by mu mohla vzniknout vážná újma na jeho právech kvůli nedostatku finančních prostředků, který by mu v důsledku neschopnosti zaplatit soudní poplatek bránil účinně bránit svá práva v řízení před soudem. Smyslem tohoto institutu není kompenzovat navrhovateli finanční zátěž spojenou se soudním řízením, ale zajistit přístup k soudu. Navrhovatel žádající o osvobození od soudních poplatků proto musí v první řadě osvědčit, že jsou v jeho případě splněny zákonem stanovené předpoklady. Důkazní břemeno nese navrhovatel (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009-95, č. 2163/2011 Sb. NSS, dále rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS).

[12] Rovněž je třeba připomenout, že osvobození od soudních poplatků představuje určitou výjimku ze zákonné poplatkové povinnosti, nikoli institut umožňující bezbřehý bezplatný přístup k soudu (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 7. 2009 č. j. 9 Ans 6/2009 - 71). Plné osvobození od soudního poplatku má být opatřením výjimečným.

[13] Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS, zdůraznil také regulační funkci soudních poplatků: „Nelze

přehlednout, že kverulační, zjevně šikanózní, či dokonce pracovní kapacitu orgánů veřejné moci z různých důvodů cíleně paralyzující výkon tohoto práva může mít významné negativní důsledky, které za určitých okolností mohou popřít dokonce i smysl a účel práva na svobodný přístup k informacím. Jedním z nástrojů, jak zabránit zneužívání tohoto práva, a tím i jeho diskreditaci v očích veřejnosti i orgánů veřejné moci, proto musí být i citlivá regulace nadužívání tohoto práva v případech výše uvedených. Taková regulace může se za určitých okolností dít i cestou výjimečného odeprání práva na osvobození od soudních poplatků (...) Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti“. Na tyto závěry Nejvyšší správní soud navázal v rozsudku ze dne 14. 11. 2012, č. j. 6 As 14/2012-11, v němž zdůraznil, že „nepřiznáním osvobození od soudních poplatků není proto stěžovateli upíráno právo na přístup k soudu v případě sporů ohledně jeho práva na informace, rovněž tím není zpochybňována jeho aktivní legitimace (neboť ta by byla řešena v usnesení o odmítnutí návrhu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. c/ s. ř. s.), ale je pouze vysloveno, že pokud stěžovatel hodlá užívat svého práva na přístup k soudu takovým způsobem, že brojí všemi možnými prostředky proti jakémukoli úkonu správního orgánu bez ohledu na to, aby zvážil smysluplnost a důvodnost svého počínání, je na místě trvat na tom, aby se podílel na úhradě nákladů spojených s vedením takového sporu, které musí být státem vynaloženy, prostřednictvím hrazení soudních poplatků“. Od citovaných závěrů Nejvyšší správní soud neshledal důvod se odchýlit ani v nyní souzené věci.

[14] Městský soud v napadeném usnesení správně zdůraznil, že stěžovatel opakovaně vyvolává řadu sporů s orgány veřejné správy, v nichž nereflexuje výsledky předchozích sporů, přičemž také žaloba v nyní souzené věci vykazuje tytéž znaky sériovosti a co do nosného obsahu je téměř identická s množstvím předchozích podání žalobce. Shodné závěry Nejvyšší správní soud vyslovil v již zmiňovaných rozsudcích (č. j. 5 As 172/2023-9, č. j. 5 As 128/2024-9 a č. j. 9 As 152/2024-8), ale i v rozsudcích ze dne 12. 10. 2023, č. j. 9 As 217/2023-8, nebo ze dne 28. 11. 2023, č. j. 4 As 339/2023-9, ve věcech stěžovatelových žádostí o informace dle zákona o svobodném přístupu k informacím. Taktéž samotný obsah kasační stížnosti a v ní uplatněné námitky mají opakující se charakter (srov. např. také rozsudek ze dne 12. 7. 2023, č. j. 10 As 164/2023-12). Stejně jako ve výše vyjmenovaných případech stěžovatel poukazuje na blíže nespecifikované podvody vůči jeho osobě, které měly nastat v jiných řízeních, a snahu soudů a správních orgánů stěžovateli systematicky upírat jeho práva. Stěžovatel prostřednictvím žádostí o informace požaduje objasnění těchto tvrzených křivd. S ohledem na konstantní judikaturu (rozsudky vydané přímo ve věcech stěžovatele) však Nejvyšší správní soud neshledal v postupu a napadeném usnesení městského soudu pochybení.

IV. Závěr a náklady řízení

[15] Na základě výše uvedených skutečností Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[16] O náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti rozhodne městský soud v konečném rozhodnutí o žalobě, a to podle pravidel o náhradě nákladů řízení o žalobě samotné (§ 60 s. ř. s., tedy podle procesního úspěchu účastníků řízení o žalobě, obdobně viz rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2023, č. j. 5 As 84/2022-30, bod 50, a na něj navazující rozsudky Nejvyššího správního soudu, např. ze dne 6. 12. 2023, č. j. 6 As 306/2023-15 a č. j. 6 As 312/2023-28).

pokračování

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. července 2024

Mgr. Ing. Veronika Juříčková
předsedkyně senátu